

Sistema de recollida d'aigües de la Torre Salvans

Matadepera

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Torre Salvans
Emplaçament
Alçada: Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i Serra de l'Obac
706

Coordenades:

Latitud: 41.63721
Longitud: 1.98875
UTM Est (X): 415776
UTM Nord (Y): 4609991

Classificació

Número de fitxa 08120 - 304
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Element arquitectònic
Estil / època: Contemporani
Segle XX
Any 1925-30
Autoria de l'element: Ignasi Escuder
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Accés Restringit
Ús actual: Altres
Titularitat Privada
Titular: 08119A005000090000YK
Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart
Data de registre de la fitxa: dt., 30/03/2021 - 08:44

Descripció

La Torre Salvans, està situada al sud del mas de La Barata, en el vessant hidrogràfic dret de la Riera de les Arenes. Les seves terres s'estenen entre els torrents Roig i el de la Mamella, dos torrents actius en èpoques de fortes pluges que s'originen al nord i al sud de la Roca del Corb respectivament.

Les grans soleres de conglomerats originades a l'est de la Roca del Corb es perllonguen fins a tocar la riera. I és precisament aquests grans roquissars que els propietaris de la casa varen saber aprofitar per a obtenir de manera sostenible un recurs molt preuat ja en temps passats: l'aigua.

Un senzill i alhora complex sistema de recollida d'aigües pluvials ha permès l'aprovisionament d'aigua de boca fins l'arribada de l'aigua de la xarxa.

El més imponent de tots és un complex sistema d'escolament, dividit en tres trams que s'inicia en una gran solera de conglomerat al nord-oest de la casa. A la part inferior, limitant naturalment amb un alzinar hi ha el recollidor, un muret de pedra en forma ventall o con gairebé imperceptible. Mesura 75 metres de llargària per una alçada màxima al centre d'1'50 metres. En aquest indret més profund s'hi ha excavat un forat amb un reixat que reté les impureses (còdols, fulles...). La seva funció és engolir l'aigua com un embut per després, aprofitant el desnivell del terreny, baixar fins a una cisterna situada entre la casa i la masoveria.

Després d'engolir l'aigua del recollidor, el segon tram s'inicia amb una canalització soterrada reforçada en alguns trams per murs de pedra seca. Aquesta transcorre pel que ara és un bosc d'alzines, fins que després d'una recta final reforçada amb un muret de pedra seca, i una reixeta per evitar l'accés a petits mamífers, l'aigua arriba al tercer i darrer tram, on la canalització aflora a la superfície. Consisteix en una canal rectilínia que segueix el pendent natural de la roca. Està reforçada per un mur de pedra i una filera de maó pla a ambdós costats dels ampits.

Al final d'aquesta, hi ha una plataforma obrada, amb una derivació central, de manera que l'aigua, en arribar al capdavant queda equitativament repartida per dos canalons (dret i esquerra) i d'aquí l'aigua sobreseeix a través de sis brocs de ferro repartits a la part superior del mur de contenció. L'aigua llavors, cau a través d'uns conductes (actualment desapareguts) cap a una mena de caixons fets amb maó que a través d'uns orificis rectangulars engoleix l'aigua cap al pou de la cisterna.

Aquesta estructura d'emmagatzematge d'aigua és una construcció de planta rectangular, amb els costats atalussats, construïda en part fent un rebaix a la roca. La coberta és plana, feta amb rajola catalana. Les parets exteriors, de pedra de manera que queda perfectament integrada en el paisatge. Un muret de mig metre d'alçada tanca tot el perímetre superior a excepció del costat nord, on a l'extrem del mur nord i nord-est, hi ha una obertura amb l'escala d'accés al terrat. Entre ambdues escaletes, hi ha una torreta de planta quadrangular amb coberta piramidal. Es tracta d'un pou per on l'aigua cau a la cisterna a través d'una canal situada a l'altre costat del mur perimetral del terrat (arran de la paret orientada al nord).

A més, la pressió originada per aquest sistema constructiu permet transportar l'aigua amb la força suficient perquè, a través d'un conducte soterrat en direcció nord-est, porti una part de l'aigua fins a un dipòsit situat a una quarantena de metres en direcció nord-est.

El dipòsit, consisteix en una construcció circular d'uns tres metres de diàmetre per 4 a 4'5 metres d'alçada aproximada (en superfície). El paredat està fet amb còdols collats amb morter. La coberta, està lleugerament bombada, amb un petit ràfec decoratiu de maons.

En direcció nord-est té una porta de ferro. Els brancals i l'arc rebaixat són de pedra molt més grossa que en la resta de construcció visible. A la part inferior, hi ha cinc obertures circulars idèntiques. Dues d'elles

estan parcialment tapiades. Les altres finestres visibles, tenen una reixa de barrots.

Passat aquest darrer element, el gran aflorament de conglomerats es perllonga en direcció nord. Baixant a la cota 674 m s'endevinen un seguit de murets d'una vintena de centímetres d'alçada que després d'un recorregut de 70 metres aproximadament permeten recollir les aigües pluvials i conduir-les aprofitant el desnivell fins a dos dipòsits circulars. L'aigua es recull en un pericó de derivació cap a dos petits aqüeductes, el més antic, al darrera, amb dos arcs i pilars de maó i pedra. El més modern sembla construït a posteriori. El pilar és fet de maó i l'aqüeducte és semblant a una biga de formigó que presenta força fissures.

Entre el camí murat que mena de La Barata a la Torre Salvans, un cop passats els dos dipòsits (a mà dreta) gràcies a la desbrossada dels marges encara s'endevina la rampa d'accés fins als dipòsits (que va de sud a nord). Després d'aquestes construccions s'han detectat les restes d'un tercer recollidor encara més al nord, que recollia les aigües per darrera de la masoveria de La Barata.

Observacions:

La recuperació d'aquests antics sistemes ideats per a recuperar l'aigua com a recurs natural cada vegada més preuat, hauria de poder-se preservar entès com un exemple de sistema sostenible i perfectament integrat a la natura. La seva empremta en el paisatge és totalment imperceptible i si bé no s'utilitzaria com a aigua de boca, sí que ho podria ser per al reg, els sistemes de calefacció de la casa o pels sistemes d'higiene personal, previ filtre, però també per captar aigua cap a una bassa adreçada a la protecció d'incendis.

Història

La recollida d'aigua de pluja i de rosada per escolament es fa des de temps immemorials per a proveir-se d'aigua potable i també per als ramats i regar. Normalment, el sistema més antic era a través del condicionament dels turons amb la construcció de canaletes fins arribar a una bassa, excavada a la roca i fins i tot al terra però impermeabilitzada amb argila.

Bibliografia

AA.VV (2000). Manual de captación y aprovechamiento del agua de lluvia. Experiencias en América Latina. Serie: Zonas áridas y semiáridas, 13. Organización de las Naciones Unidas para la agricultura y la alimentación. Oficina Regional de la FAO para América Latina y el Caribe. Santiago, Chile.

VÁSQUEZ, Absalón; VÁSQUEZ, Issaak; VÁSQUEZ, Cristian (2014). Cosecha del agua de lluvia y su impacto en el proceso de desertificación y cambio climático. Aleph Impresiones S.R.L. Perú.

